

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

Vnde nata sit quaestio inter Alexandrum & Arium, & quod talia
haudquaquam erant disquirenda. Cap. LXVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

EVSEBII DE VITA

*quod de seditione anxius, quæ ad pacem spectabant
consuluerit. CAP. LXVI.*

Sed ò præclarissimam & vere diuinâ prouidentia: qua
le & quàm lethale vulnus auribus meis, imo vero ipsi
animo inflictum fuit, cum audiuissem seditione inter
vos concitaram, multo plus habere acerbitatis, quã eas
res quas ibidem ante gestas fuisse cognouimus: adeo ut
iam vestræ ecclesiæ membra, ex quibus sperabã aliis me-
dicinam petendam fore, multo maiore curatione egeat.
Ac mihi de principio & causa istarum rerũ accuratè co-
gitanti, valde exilis, & neutiquã tanta cõtentione digna
visa est. Quapropter ad hanc epistolam scribendam ne-
cessitate adductus, non solum ad vestrum vtriusq; pru-
dentiam scribo, sed etiam diuinã prouidentiam in hac re
adiutricem fore obtestor, meq; etiam cõmunem vestræ
mutuæ dissentionis arbitrum, tanquam pacis moderato-
rem non sine causa adhibeo: Quandoquidem Deo opti-
max. mihi opem ferente, quamuis maior esset dissenti-
endi occasio, tamen spero oratione pijs audientium mē-
tibus adhibita, quemq; ad id quod sit vtilius, facile me
posse traducere. Quapropter cum causa tam exigua sit,
illa quidem, quæ totius vestræ reip. commoda impedire
videatur, quid est quamobrem non expeditiorè & multo
faciliorem dissidii correctionem spondeat?

*Vnde nata sit quæstio inter Alexandrum & Arium, & quod
talìa haudquaquam erant disquirenda.*

CAP. LXVII.

INde igitur præsentis controuersia fundamentum in-
telligo iactum esse: quòd tu Alexander à præbyteris,
de loco quodã in sacris literis scripto, querebas, imò
vero de inani quadam quæstionis particula sciscitaba-
ris, quid quisq; illorum sentiret: tuque Arie istud, quod
neq; initio animo complecti, aut cum fuisses complexus,
silentio præterisse debebas inconsiderate effutiisti.
Vnde discordia inter vos concitata, tum conuentus in
ecclesiã impeditus: tum populus sanctissimus variè in
vtramque partem distractus, ex totius corporis ecclesiæ
compage diuulsus est. Proinde vterq; vestrum vicissim
veniam alteri tribuens, illud approbet, ad quod non sine
causa

causa vester conseruus vos cohortatur. At quid istud
 est? vr de rebus eiusmodi nec omnino rogetis, nec ad ro-
 gatum respondeatis. Tales enim quæstiones, quales nulla
 lex canonve ecclesiasticus necessario præscribit, Sed ina-
 nis dissoluti otii certatio proponit, licet ad ingenii acu-
 men exercendum instituantur, tamen interiore mentis
 cogitatione continere debemus, & neque in publicos
 populi conuentus temere efferre, neq; vulgi auribus in-
 consulto concedere. Quotus enim quisq; est qui rerū
 tam grauium, tantaq; obscuritate inuolutarum vim vel
 satis accuratè prouidere, vel pro dignitate explicare va-
 leat? Quod si quisquam sit, qui istud se facile efficere &
 consequi posse confidat, quanta queso est illa multitudi-
 nis pars, quam possit efficere, vt idē ipsum intelligat? Aut
 quis tandem est, qui in curiosa quæstionū eiusmodi per-
 uestigatione, extra prolapsionis periculum possit confi-
 stere? Quocirca in talibus rebus loquacitas coercēda est,
 ne vel cum nos præ nostri ingenii imbecillitate, quod
 propositum est, explanare non possimus, vel auditores
 inter docendum præ intelligentiæ tarditate ad sermonis
 instituti comprehensionem peruenire non queant, ex re
 alterutra populus, aut in blasphemix, aut in dissensionis
 necessitatem incurrat. Quare, & interrogatio temeraria,
 & inconsulta responsio, veniam vtriq; vestrum ab altero
 impetrare debet. Neque enim de sommo in sacris literis
 præcepto, vobis ansa ad digladiandum oblata est, neque
 nouus vllus de religione diuina introductus error: Sed
 vnam eandemq; tenetis de fide sententiam, ita vt facile
 possitis ad ipsum communionis consensum venire. Nam
 non est consentaneum, vt propter vestram imprudentem
 de adeo paruis exquisq; rebus mutuò concertationem,
 tanta populi multitudo ad dissensionem rapiatur. Imò
 vero non modo non est consentaneum, sed omnino ne-
 fas esse existimatur. Verum vt rem breuiter exēplo quo-
 dam animis vestris mecum recognoscatis, dicam. Non
 vos præterit, opinor, philosophos ipsos vna quidem
 disciplinæ professione omnes inter se consentire, sæpe
 tamen in aliqua parte opinionum, quas asseueratione af-
 firmant, discrepare: qui licet disciplinæ causa, quā quisq;
 illorum

illorum

EVSEBII DE VITA

illorum tueretur, dissentiant, tamen ob professionem, qua
conspirare videntur, denuò inter ipsos in gratiã redeunt.
Quod si ita se res habet, quid est cur non sit multo con-
venientius, vt qui famuli prepotentis Dei cõstituti sunt,
propter ipsum religionis institutum, quod profitentur,
consentientibus animis inter se concordent. Cæterum
accuratiore cogitatione, & mente attentiore hoc, quod
iam à me dicitur, circumspiciamus, num rectè se habeat,
vt per leuem & inanem verborum contentionem fratres
fratribus reluctentur, & eximia concordiã, impia simul-
tate per vos, qui de rebus tam exiguis minimeque neces-
sariis inter nos confligimus, misere discerpatur. Popula-
ria quidem sunt ista, & puerili iustitiæ magis, quàm sa-
cerdotũ & prudentium hominũ sapientiæ congruentia.

Hortatio ad concordiam.

CAP. LXVIII.

Nostra sponte igitur diabolicas tentationes euite-
mus. Et quoniam Deus opt. max. conseruator om-
nium, commune suæ gratiæ lumen omnibus por-
rexit, idcirco mihi eius famulo quæso per vos liceat, vt
illius prouidentia subsidio adiutus, meum conatum ad
eam lucem propagandam susceptum, feliciter ad exitum
perducam: Atq; etiam vt ipsius populum, tum per literas
compellando, tum ministerium diligenter erga eum pre-
stando, tum acriter admonendo, ad mutuam cõcordiam
traducam. Et cum, vt dixi, vna sit vobis fides, vnaque de
nostra religione sententia, vnum denique legis ac disci-
plinæ institutum (quod quidem cum suis partibus vni-
uersum ecclesię corpus, consentiente animorum concor-
dia & professione deuincit) istud quod inter vos non
mediocrem contentionem excitauit, quoniam nullam
rem grauem in nostræ religionis quasi ambitu compre-
hensam attingit, non est cur distinctionem aliquam ani-
morũ, aut discordiam in vobis pariat. Atq; hæc dico,
non vt cogam vos in hac leuicula & stulta quæstione,
qualiscumque tandem illa fuerit, penitus eandem senten-
tiam sequi. Ac tamen vos inter vos vicissim de re
quapiam minimi momenti dissentitis (Siquidem neque
omnes de omnibus rebus idem sentimus, neque vna ea-
demque